

Bedömning och dokumentation i förskola – stöd för kritisk reflektion

Presentationen: 2015-03-06 bedomning.net

Film <http://barnochunga.org/transformativ-bedomning/>

Ann-Christine.Vallberg-Roth@mah.se

MALMÖ HÖGSKOLA

Profession, dokumentation & bedömning

A-C: Finns någon relation mellan profession, dokumentation och bedömning?

- Inte bedömning, men jag kopplar ihop professionalitet och dokumentation. Därför att jag tror att det ena är nödvändigt för att det andra ska fungera. Utan dokumentationen tror jag det är svårt att vara professionell i allt du gör./.../ bedömning är så fruktansvärt (Förskollärare Alina)
- Ja, med dokumentation men inte bedömning. Så skulle jag nog kunna säga (Förskollärare Amanda)
- Ja, så visst bedömer man, jag tror inte man ska hyckla med det, för det gör man ju (Förskollärare Carin)

Mellan nordisk och anglosaxisk läroplans- och bedömningstradition

Anglosaxisk tradition – fokus på individen

Nordisk tradition – fokus på verksamheten

Individuell plan

Språktest för treåringar

Språkkartläggning

Systematisk dokumentation av barns utveckling och lärande

Nationell policy för förskola i Sverige

- Barnet ska inte jämföras med någon annan än sig själv och inte utifrån fastställda **normer** (Proposition 2009/10:165: Den nya skollagen för kunskap, valfrihet och trygghet, s 353)
- centralt att i förskolan inte göra nivåplacerande bedömningar som hänförs till någon typ av åldersnorm, stadietänkande eller liknande. (Skolinspektionen, 2012:7, s 57)

Målstyrning i Sverige – statens reglerande ram för bedömning

- Förskola – på väg i en bestämd riktning utan förutbestämt slutmål
- Förskoleklass – på väg mot ett förutbestämt slutmål utan kunskapskrav och betyg
- Grundskola årskurs 1-3 – på väg mot förutbestämt slutmål och kunskapskrav utan betyg
- Grundskola årskurs 4-6 – på väg mot förutbestämt slutmål och kunskapskrav med betyg

Begrepp & ingångar

Bedömning – flertydigt begrepp

- Att försöka uppskatta - avväga
 - Att betygsätta
 - Att värdera, granska något eller någon – att jämföra
- Bedömning i **summativ** mening – bedömning *av* lärande
 - Bedömning i **formativ** mening – bedömning *för* lärande

Dokumentation – digital och analog – videofilm, foto, anteckningar, observationer, intervjuer

- Dokument – registrerade objekt – medaktörer
- Dokumentation mellan offline och online – en till en, en-många, många till många

Kvalitet operationaliseras genom dokumentation och bedömning

Bedömning är central komponent i professionell yrkesutövning

Bedömning är invävd i dokumentation

som å ena sidan kan **stödja och förstärka**

å andra sidan kan **försvaga och vilseleda**

Didaktiska frågor

— för kritisk reflektion och analys

Dokumentationens och bedömningens didaktik

- **hur** (form)
- **vad** (innehåll)
- **vem/vilka** (aktörer)
- **var** (rum/nivåer: mikro-makro)
- **när** (tid – före-under-efter; bakåt-nu-framåtblick)
- **varför** (funktion) – vad är dokumentation och bedömning till för?

Material 2011

Intervju och dokumentanalys

- Tre förskolor med skiftande dokumentation
 - Reggio Emiliaprofil - inriktning på **dokumentation** (enligt webbsida)
 - Ser barn som unika - arbetar med **Individuell utvecklingsplan** (enligt webbsida)
 - Hälsoprofil - inriktning på **portfolio** (enligt webbsida)

Multidokumentation

– form av dokumentation

- Förskola med Reggio Emiliainspirerad profil
 - ▣ **Pedagogisk dokumentation**, SET/StegVis (program för social och emotionell utveckling), enkät till kunder/föräldrar, IUP (Individuell UtvecklingsPlan), elektronisk dokumentation
- Förskola med barn som unika
 - **Pedagogpärm** – IUP, Lathundar/blad för kunskapsområden (ca 200 kunskapsobjekt rörande språk, matematik, motorik, naturkunskap), pedagogisk dokumentation, RUS (RelationsUtvecklingsSchema), elektroniska fotoramar
 - **Barnpärm** – barnets portfolio med beskrivning av barnet som person, barnets tema- och projektmaterial (berättelser om lärande) samt barnintervjuer
- Förskola med hälsoprofil

Portfolio, dagbok, dokumentation till hälso- och miljøråd, START (Livskunskap för 1-3-åringar), StegVis, TRAS (Tidig Registrering Av Språkutveckling), BVC-dokument, specialpedagogisk dokumentation, BRUK (Läroplansstyrt material: Bedömning, Reflektion, Utvärdering, Kvalitet), föräldraenkät och elektroniska fotoramar

Former av bedömning

- Utvecklingspsykologiskt grundade bedömningar
- Graderade kunskapsbedömningar
- Personbedömningar
- Självbedömningar
- Narrativa bedömningar
- Verksamhetsinriktade bedömningar
 - Standardiserade verksamhetsinriktade bedömningar

Transformativ bedömning

- begrepp som kan fånga den komplexa praktiken som framträder i multidokumentationen
- bedömning i rörelse mellan olika former, innehåll, aktörer och funktioner (t.ex. kontroll/stöd)
- växelspelande mellan linjär (målstyrd-förutbestämd) och icke-linjär (icke-förutbestämd) bedömning/dokumentation
- kan spåras som gränsobjekt på olika nivåer

Transformativ bedömnings- och dokumentationspraktik

Jag måste ju verkligen veta, dom här 20 barnen, Pelle är så språkligt, Muhammed är så språkligt, den är si språkligt eller va det nu än är. Här har vi ett barn som inte talar alls. Jag får faktiskt observera lite, jag får hålla mig lite i närheten och observera och se, utmana. *Vad kan det här barnet för ord? Kan det nåt ord överhuvudtaget?* Speciellt vi i detta området, med 90 till 95 procent invandrare. Vi har ju massor med föräldrar och barn – *dom kan inte svenska språket, men dom kan andra saker. Men vi måste ju ändå ha koll.*

..Och det är klart den typen av observation eller dokumentation, den blir ju lite annorlunda än om jag som pedagog har.. nu har jag fryst in isbitar. Och jag har färgat dom röda med karamellfärg och lagt dom i en stor skål och satt den på golvet. Och nu tar vi in fyra ettåringar. *Nu ska jag bara titta och se vad som händer här.* Alltså det blir ju en annan typ, det är inte mer eller mindre viktigt. (Förskollärare)

Sammanflätade didaktiska frågor i transformativ bedömning

Mellan linjär

- **Vad**/innehåll – språk
- **Hur**/form - observation & kunskapsbedömning
- **Vem**/aktör – lärare observerar barn på individnivå
- **Varför**/funktion – kontrollerande

och icke-linjär

- **Vad**/innehåll – utforskande av natur
- **Hur**/form – öppen dokumentation & narrativ bedömning
- **Vem**/aktör – lärare observerar barn på gruppnivå
- **Varför**/funktion – följa och stödja processen

Icke-linjär bedömning

- We should not try to judge what emerges before it has taken place or specify what should arrive before it arrives. We should let it arrive first, and then engage in judgement so as not to foreclose the possibilities of anything worthwhile to emerge that could not have been foreseen.
(Osberg & Biesta, 2010, p 603)

Spår av bedömning och dokumentation som gränsobjekt

Gräns

Gränsobjekt – objekt (registrerade/dokumenterade) som utgör länk i & mellan olika praktiker

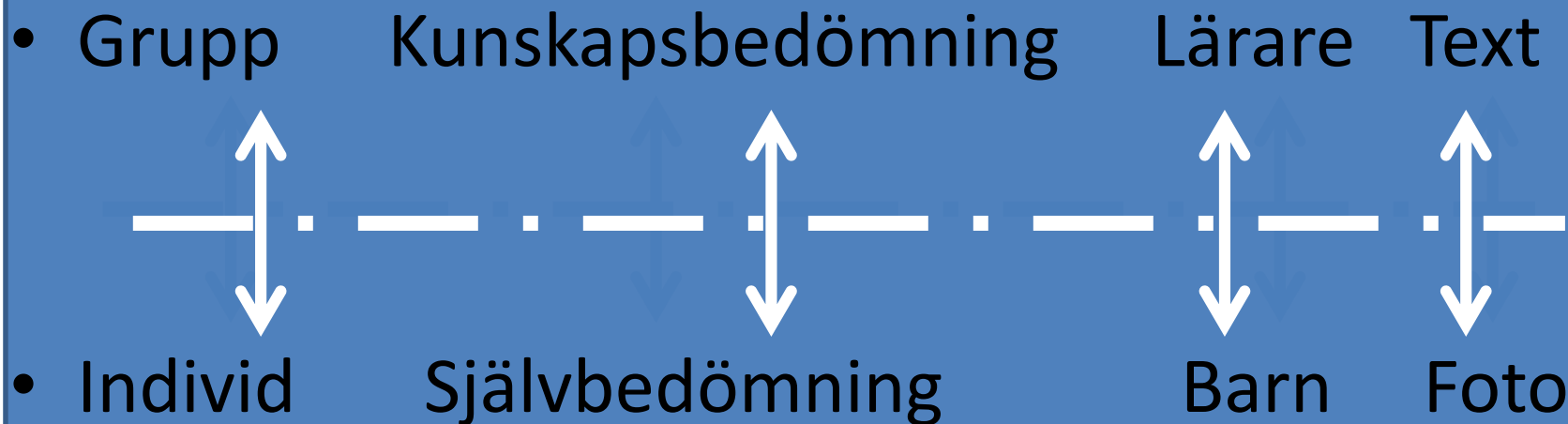
På olika nivåer:

- mikro – individ, grupp, verksamhet
- institutionell
- kommunal
- makro – stat, marknad, vetenskap, civil sfär

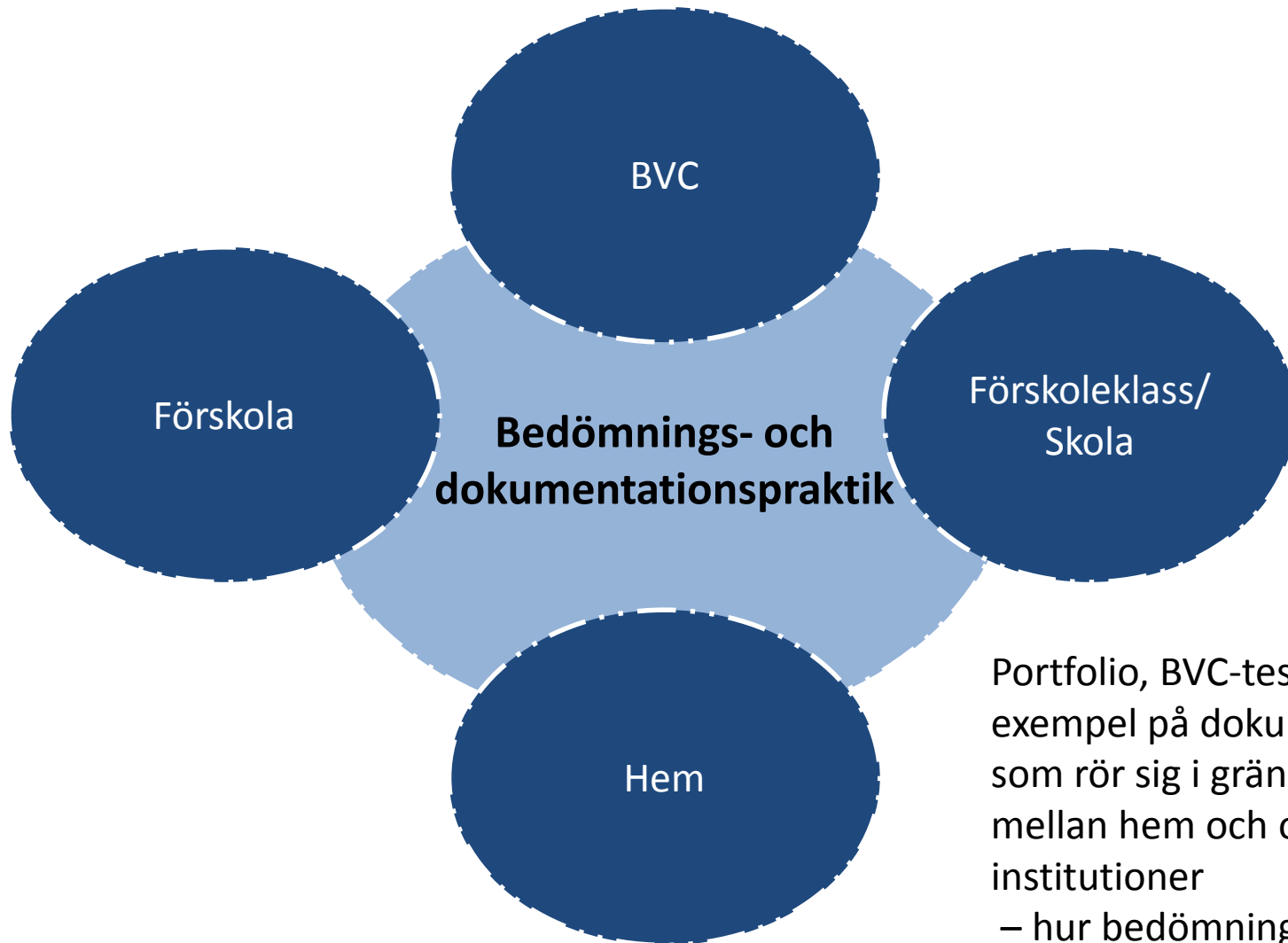
Bedömning och dokumentation som gränsobjekt på mikro-nivå

– **Narrativ bedömning** - Under temat (om matematiska språket)

- Gränsobjekt mellan:

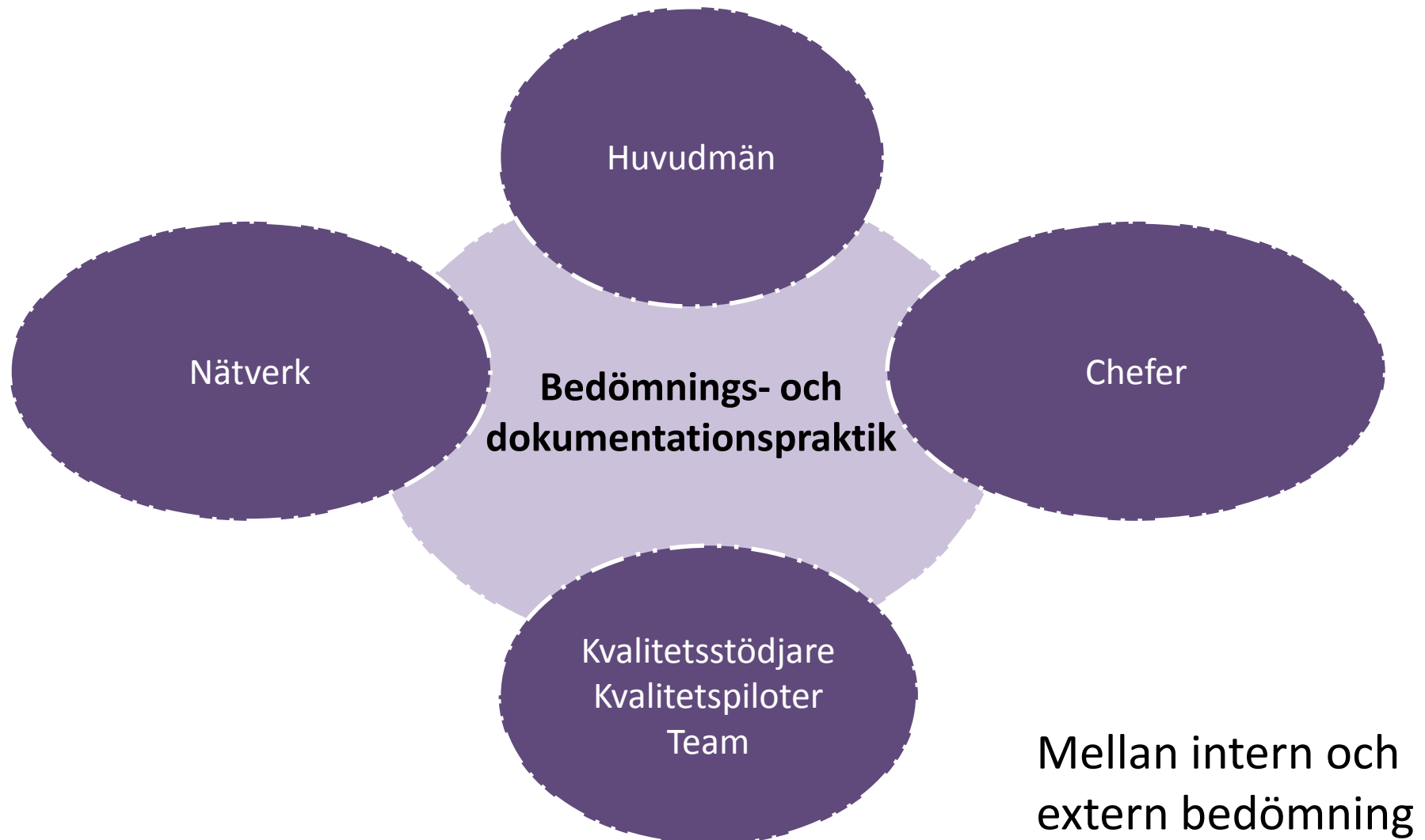

Bedömning och dokumentation som gränsobjekt på institutionell nivå

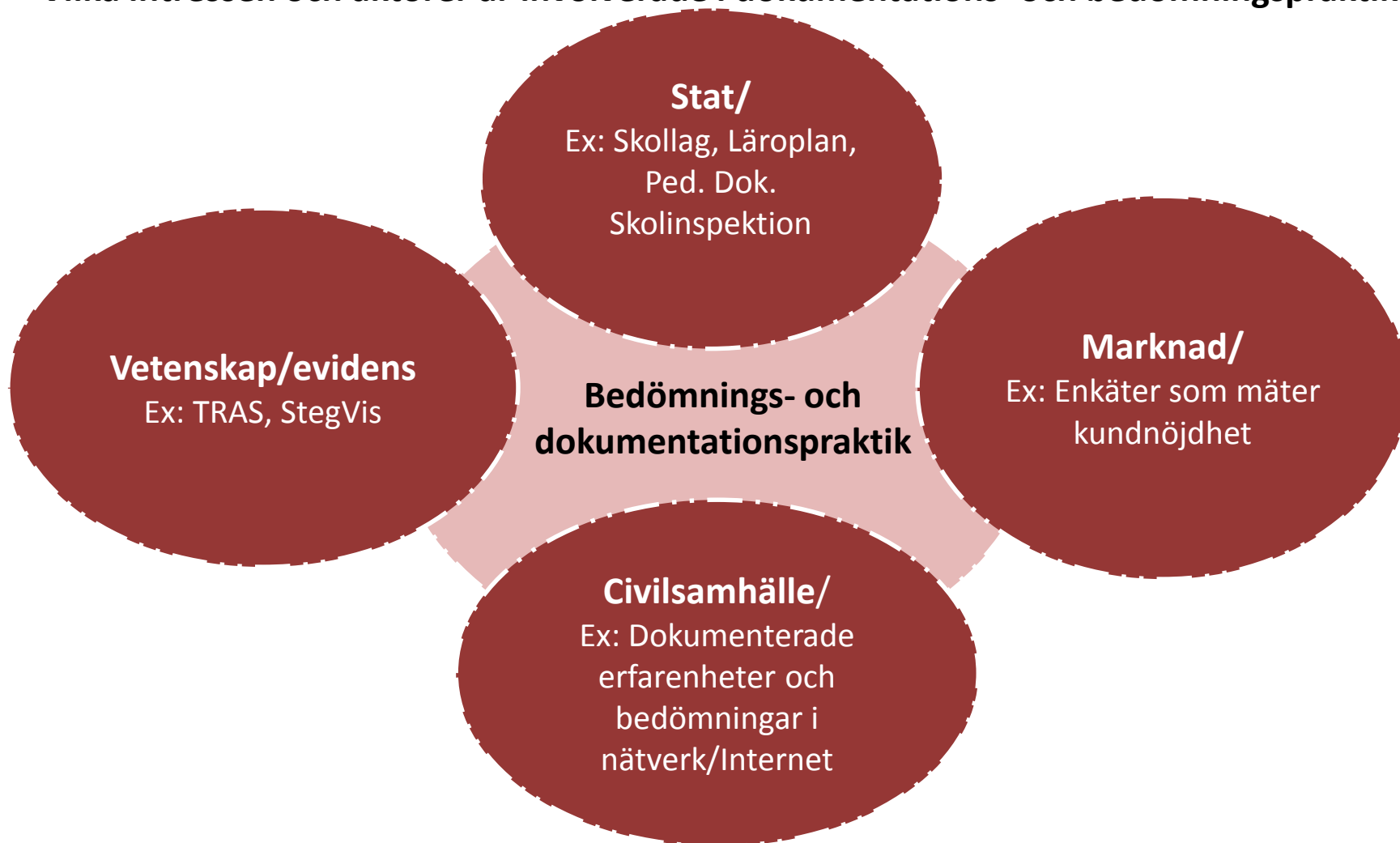
Portfolio, BVC-test och TRAS är exempel på dokumentation som rör sig i gränslandet mellan hem och olika institutioner
– hur bedömningar uppförs, överförs och transformeras

Bedömning och dokumentation som gränsobjekt på kommunal nivå

Bedömning och dokumentation som gränsojekt på makronivå

Vilka intressen och aktörer är involverade i dokumentations- och bedömningspraktikerna?

...mellan stat och marknad/kundnöjdhet

- Ja, vi har haft det vid ett par tillfällen, gjort enkäter till föräldrarn.... Jag är väldigt mycket i kundperspektivet Alltså kunden har alltid rätt. Och det är ditt jobb att tillfredsställa det. ... Det finns massor av lagar och paragrafer som styr vårt arbete och det har jag ingenting emot. Men i stunden är det ändå kunden, det är barnet, det är familjerna som man måste betjäna så att dom blir nöjda. (Förskollärare)

Civil dimension – mellan offline och online

- ...Vår sons dagis har något som heter TRAS. Helt värdelöst och den dömer de barnen ifrån också. Det värsta är att varje dagisfröken på dagiset bedömer helt olika, så därför får man ALDRIG någon helhetsbild av hur barnet har det. Min son tvingades till logoped, trots mina protester. Ingen tog ju mig på allvar eftersom TRAS visade annat. (Familjeliv, 2009)

Utmaning – Transformativ bedömning som alternativ?

- Hur bedömning kan transformeras
 - från bedömning och dokumentation av riktningen i barns förändrade kunnande (på individnivå)
 - till en verksamhetsinriktad bedömning
 - av vad som behöver förändras (gällande exempelvis innehåll, material, gruppformationer, tid, samhandling och kommunikation) för att barnet ska växa och utmanas vidare i riktning mot *mål att sträva mot*

Summerring - www.bedomning.net

- Dokumentation och bedömningar utformas och rör sig mellan olika positioner, intressen och perspektiv och ingår i styrningen av hur individers möjligheter konstrueras och uppförs
- Transformativ bedömning kan som teoretiskt gränsobjekt växelspela mellan olika teoretiska positioner inkluderat influenser från psykologiska, socio-kulturella, marknads-ekonomiska (kundnöjdhet, mål-resultat-kvalitet) och post-humanistiska teoribildningar
- Transformativ bedömning kan ses som omformande och växelspelande bedömning i rörelse mellan olika aktörer, former, innehåll och funktioner
- Transformativ bedömning kan ses som växelspelande mellan linjär (målstyrd-förutbestämd) och icke-linjär (icke-förutbestämd) bedömning
- Bedömningen kan spåras som gränsobjekt mellan olika nivåer; mikro-makro, i komplexa nätverk mellan offline och online
- Slutligen är transformativ bedömning inte avsett som ett föreskrivande begrepp. Det kan snarare ses som ett begrepp som kan erbjuda stöd för kritisk reflektion och alternativa tolkningar i förskolans komplexa dokumentations- och bedömningspraktik

Varmt TACK!

- Varmt tack till alla som deltagit i min studie och på så sätt bidragit till vidareutveckling av forskningsområdet
- Varmt tack till alla som intresserat lyssnat och tagit del av studien

Referenstips

- Alasuutari, Maarit, Markström, Ann-Marie & Vallberg Roth, Ann-Christine (2013) *ASSESSMENT AND DOCUMENTATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION* (Routledge Book in print)
- Bennet, John (2010). Pedagogy in Early Childhood Services with Special reference to Nordic Approaches. *Psychological Science and Education*, 3, 16-21. Elektroniskt tillgänglig, 2011-09-14: <http://psyjournals.ru/en/articles/d31325.shtml>
- Biesta, Gert (2011). *God utbildning i mätningens tidevarv*. Stockholm: Liber.
- Broström, Stig (2012). Curriculum in preschool: Adjustment or a possible liberation? *Nordic Early Childhood Education Research*, 5 (11), 1–14.
- Dahlberg, Gunilla, Moss, Peter & Pence, Alan (2001). *Från kvalitet till meningskapande: Postmoderna perspektiv – exemplet förskolan*. Stockholm: HLS Förlag.
- Ferraris, Maurizio (2012). *Documentality: Why it is Necessary to Leave Traces* (översättning av Richard Davies). New York, USA: Oxford University Press.
- Forsberg, Eva & Lindberg, Viveca (2010). Svensk forskning om bedömning – en kartläggning. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Lundgren, Ulf P. (2006). Political Governing and Curriculum Change – from Active to Reactive Curriculum reforms: The need for a reorientation of Curriculum Theory. *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*, E-tidskrift 2006:1, 1–12.
- OECD (2012) *Starting Strong III. A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care*. Paris: OECD.
- Osberg, Deborah & Biesta, Gert (2010). The end/s of education: Complexity and the conundrum of the inclusive educational curriculum. *International Journal of Inclusive Education*, 14(6), 593–607.
- Pettersvold, Marie & Østrem, Solveig (2012). *Mestrer mestrer ikke: Jakten på det normale barnet*. Oslo: Res Publica.
- Star, Susan L & Griesemer James R (1989). Institutional Ecology, 'Translations' and Boundary Objects: Amateurs and Professionals in Berkeley's Museum of Vertebrate Zoology, 1907–39. *Social Studies of Science*, 19(4), 387–420.
- Steyerl, Hito (2003). *Documentarism as Politics of truth*. Elektroniskt tillgänglig, 2009-09-19: eipcp.net/transversal/1003/steyerl2/en
- Trondman, Mats (2011). Snälla fröknar - om barns perspektiv och barnperspektiv. I: Ingegerd Tallberg Broman (red.) *Skola och barndom: Normering, demokratisering, individualisering* (ss. 67-80). Malmö: Gleerups förlag.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2012). Different forms of assessment and documentation in Swedish preschools. *Nordic Early Childhood Education Research*, 5(23), 1-18.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2013). *Nordisk komparativ analys av riktlinjer för kvalitet och innehåll i förskola*. Oslo, Norden: Nordiska Ministerrådet.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2014). *Quality, assessment and documentation in Swedish preschools*. International Center Early Childhood Education and Care (ICEC) at the German Youth Institute: Germany, Munich.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2014). Bedömning i förskolans dokumentationspraktiker – fenomen, begrepp och reglering. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 19(4-5), 403-437.
- Åsén, Gunnar & Vallberg Roth, Ann-Christine (2012). *Utvärdering i förskolan - en forskningsöversikt*. Stockholm: Vetenskapsrådet.